

‘ปิดฉาก’ โรงไฟฟ้าถ่านหิน ฝั่งสายส่งและโรงไฟฟ้าชีวมวล

รายงานพิเศษ

เท้าความกลับไปเมื่อประมาณ 5 ปีที่แล้ว ที่ได้มีแนวทางจะก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน และเป็นเหตุให้โรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ ต้องเข้ากระบวนการใหม่ทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มทำรายงานการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (อีไอ เอ) และรายงานการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (อีเอชไอเอ) ต้องผ่านกระบวนการของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ใหม่ทั้งหมด ซึ่งก็คาดว่าจะใช้เวลาอีกเนิ่นนานหลายปี

แต่เมื่อฝ่ายรัฐบาลก็มีความกังวลว่าภาคใต้จะมีไฟฟ้าใช้ไม่เพียงพอในอนาคตอันใกล้นี้ เหมือนที่เคยพูดๆ มา จะเริ่มเดินหน้าการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินเทพาขึ้น ตามคำกล่าวของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่พูดไว้ว่า ประเทศไทยโดยเฉพาะภาคใต้อาจจะมีไฟฟ้าไม่เพียงพอ และยังไม่มีความมั่นคงด้วย จึงให้มีการศึกษาและก่อสร้างโรงไฟฟ้าขึ้น

จึงเกิดเหตุปะทุจนเป็นเรื่องเป็นราว เนื่องจากเครือข่ายคนสงขลา-ปัตตานี ไม่เอาโรงไฟฟ้าถ่านหินรวมตัวกันเพื่อยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี

คัดค้านไม่เอาโรงไฟฟ้าเทพา โดยใช้เหตุผลที่ว่าที่ผ่านมา ไม่เคยมีการพูดคุยระหว่างรัฐบาลกับฝ่ายคัดค้านว่าจะเริ่มดำเนินการสร้างโรงไฟฟ้าเลยสักครั้งและอ้างว่าการศึกษาอีเอชไอเอของท่าเทียบเรือขนถ่านหินมีความบกพร่องไม่ครอบคลุม และไม่ตรงกับข้อมูลจริง เป็นเหตุให้ทางรัฐบาลมอบหมายให้ กฟผ. กลับมาศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (อีไอ เอ) และรายงานการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (อีเอชไอเอ) ใหม่ และได้ก่อตั้งคณะทำงานไตรภาคีขึ้นมาเป็นเป็นตัวกลางในโครงการนี้ เพื่อความบริสุทธิ์ใจ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่โครงการนี้มีการเลื่อนออกไป

เมื่อเวลาผ่านไปกระทั่งผลการศึกษาทั้งอีไอเอ และอีเอชไอเอครั้งที่ 2 แล้วเสร็จแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานโดย นายศิริ จิระพงษ์พันธ์ ได้ประกาศให้ชะลอการตัดสินใจการพัฒนาโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่และเทพาในพื้นที่ภาคใต้ออกไปเป็นในช่วงปลายปี 63 โดยใช้เหตุผลที่ว่าแนวคิดที่จะพัฒนาโรงไฟฟ้าถ่านหินขนาดใหญ่ที่ จ.กระบี่ และ อ.เทพา จ.สงขลา นั้นได้รับการต่อต้านจากประชาชนบางกลุ่ม และได้ปรึกษากับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทบทวนแผนงานดังกล่าว โดยได้ข้อสรุปเบื้องต้นสำหรับช่วงเวลา 5 ปีข้างหน้าจะยังรักษาความมั่นคงของระบบไฟฟ้าในภาคใต้ได้ โดยเป็นการเพิ่มจำนวนและขนาดของสายส่งแรงดันสูง เชื่อมโรงไฟฟ้าหลักที่มีอยู่ในปัจจุบันคือชนอมและจะนะ ตรงสู่เมืองที่มีการใช้ไฟฟ้ามากในบริเวณฝั่งอันดามัน และเชื่อมกับสายส่งหลักจากภาคกลางที่สถานี จ.สุราษฎร์ธานี ตลอดจนพัฒนาระบบสายส่งและโรงไฟฟ้าชีวมวลใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าวให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะเพียงพอกับความต้องการในพื้นที่นับเป็นครั้งที่ 2 ที่ได้มีการประกาศเลื่อนโรงไฟฟ้าออกไป

อย่างไรก็ตาม แผนการดำเนินงานดังกล่าวก็ยังไม่พอใจกับกลุ่มผู้คัดค้านโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่และเทพาอยู่ดี โดยกลุ่มผู้คัดค้านต้องการให้มีการยกเลิกการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินไปเลย โดยใช้หลักอารยะขัดขืนปิดหลักชุมนุมประท้วงอดอาหารที่บริเวณหน้าสำนักงานสหประชาชาติ จนกระทั่ง นายศิริ จิระพงษ์พันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน เดินทางมาเจรจากับผู้ชุมนุมฯ นานกว่า 1 ชั่วโมง พร้อมทั้งจรดปากกาลงนามในบันทึกข้อตกลงที่มีสาระสำคัญ คือ

ให้ กฟผ.ถอนการเสนอรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) โรงไฟฟ้าถ่านหินเทพาและโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ฉบับใหม่จากการพิจารณาฯ ภายใน 3 วัน นับตั้งแต่วันลงนาม และให้ กฟผ.ส่งหนังสือแจ้งการถอนรายงานไปให้เครือข่ายทราบ

พร้อมกันนี้ให้กระทรวงพลังงานจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) โดยนักวิชาการที่มีความเป็นกลางที่ทั้ง 2 ฝ่ายยอมรับร่วมกัน เพื่อศึกษาว่าพื้นที่จังหวัดกระบี่ และอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา มีความเหมาะสมในการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินหรือไม่ ซึ่งหากผลการศึกษาออกมาว่าพื้นที่ก่อสร้างโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินทั้ง 2 แห่งไม่เหมาะสม กฟผ.จะต้องยุติการดำเนินการ โดยการจัดทำรายงานจะต้องเสร็จสิ้นภายใน 9 เดือนนับแต่วันลงนาม

ทั้งนี้ หากรายงานการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) บ่งชี้ว่า พื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน ในขั้นตอนการจัดทำ EHIA จะต้องกระทำโดยคนกลางที่ยอมรับร่วมกัน นอกจากนี้ ขอให้ตีความระหว่าง กฟผ.และเครือข่ายเล็กแล้วต่อกัน ซึ่งภายหลังการยุติการชุมนุม ผู้ชุมนุมได้เก็บข้าวของเดินทางกลับทันที หลังจากปักหลักชุมนุมต่อเนื่องมากกว่า 1 สัปดาห์

นายบุญ ศิริวรรณ นักวิชาการอิสระด้านพลังงาน กล่าวว่าการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินทั้งกระบี่ และ เทพา ให้เกิดการกระจายความเสี่ยงเรื่องเชื้อเพลิง ลดการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติ สร้างความมั่นคงทางพลังงาน โดยในมุมมองทางวิชาการเห็นว่า ปัจจัยในการพิจารณาว่าควรก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่และเทพาหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับ 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1. ต้องผ่านการจัดทำรายงานผลกระทบสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (EHIA) และ งานผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EHIA) เพื่อแสดงว่าโครงการดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมหรือก่อให้เกิดความเสียหายมากนัก 2. ต้องได้รับการยอมรับจากชุมชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตามโรงไฟฟ้า ถ่านหินกระบี่ และเทพาได้ดำเนินตามขั้นตอนEHIA และ EIA อยู่แล้วและชุมชนในพื้นที่ก็ให้การยอมรับ ดังนั้นรัฐบาลควรตัดสินใจสร้าง โรงไฟฟ้า ดังกล่าวเพื่อความมั่นคงของไฟฟ้าในภาคใต้และรัฐบาลควรมีมาตรฐานในการบริหารจัดการปัญหาที่ตีกว่านี้ ไม่เช่นนั้นหากกลุ่มใดไม่พอใจจะมาใช้วิธีอดอาหาร ปิดล้อมทำเนียบอีก ซึ่งวิธีการประท้วงเช่นนี้อาจลุกลามไปถึงกลุ่มอื่นๆ

ด้าน ว่าที่พันตรี ดร.อนุชาต ปาลกะวงษ์ ฤณ อยุธยา ผู้ช่วยผู้ว่าการชุมชนสัมพันธ์และสิ่งแวดล้อมโครงการ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย(กฟผ.) กล่าวว่า กฟผ.จะต้องรอหนังสือคำสั่งอย่างเป็นทางการจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน จึงจะทราบอย่างชัดเจนว่าจะต้องปฏิบัติตามอย่างไร เพราะกรณีของโรงไฟฟ้าเทพา และ กระบี่ นั้นแตกต่างกันโดยในส่วนขั้นตอนการจัดทำ EHIA ของโรงไฟฟ้าถ่านหินเทพา นั้นอยู่ในระหว่างการพิจารณาของ สำนักงานนโยบายและแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ส่วนของโรงไฟฟ้า

ถ่านหินกระบี่ นั้น เป็นการเริ่มกระบวนการจัดทำEHIA ใหม่ ซึ่งในส่วน ของ โรงไฟฟ้าถ่านหิน เทพา นั้น หากมีคำสั่งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานออกมา กฟผ.ก็จะทำเรื่องขออนุญาตออกมาได้ แต่กรณีของโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ นั้น เนื่องจากเคยมีการถอนรายงาน EHIA ออกมาแล้ว ตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี และอยู่ระหว่างการทำรายงาน EHIA ฉบับใหม่ ก็จะต้องหารือกับทาง สผ. ก่อนว่า ในระหว่างที่มีการศึกษาผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) ที่เป็นการศึกษาในภาพรวมของพื้นที่ นั้น กฟผ.จะต้องหยุดกระบวนการทำ EHIA ที่เป็นการศึกษาเฉพาะตัวโครงการด้วยหรือไม่

ทั้งนี้ กฟผ.เริ่มมีการลงพื้นที่ทำความเข้าใจกับชุมชนในพื้นที่เพื่อดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ ตั้งแต่ปี 2555 และในส่วนของโรงไฟฟ้าถ่านหินเทพา ตั้งแต่ปี 2557 จนถึงปัจจุบัน ต้องยอมรับว่ายังมีความเห็นที่แตกต่างกันของคนในพื้นที่และการที่การก่อสร้างโรงไฟฟ้าหลักในพื้นที่ภาคใต้ ที่มีความล่าช้า จะทำให้พื้นที่ภาคใต้มีความเสี่ยงเรื่องความมั่นคงไฟฟ้ามากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในภาพรวม กฟผ. จะต้องหารือกันว่า จะมีการหาทางออกอื่นๆ ให้ภาคใต้ยังคงมีความมั่นคงไฟฟ้าและรองรับความต้องการใช้ไฟฟ้าที่ขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละปีได้อย่างไร

ต่อจากนี้ไปสิ่งที่กระทรวงพลังงานต้องดำเนินการ 3 แนวทาง คือ 1.การเพิ่มจำนวนและขนาดของสายส่งแรงดันสูงเพื่อเชื่อมโรงไฟฟ้าหลักที่มีอยู่ในปัจจุบัน และส่งตรงไปในพื้นที่ฝั่งอันดามัน โดยเชื่อมกับสายส่งหลักจากภาคกลาง 2.การพัฒนาาระบบสายส่งและโรงไฟฟ้าชีวมวลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ (300 เมกะวัตต์ โดยที่ยังไม่รู้ที่อยู่ตรงไหนบ้าง) เพื่อประสิทธิภาพเพียงพอต่อความต้องการใช้ในพื้นที่ และ 3.การใช้มาตรการความร่วมมือลดการใช้ไฟฟ้าในช่วงที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุด (demand response) ที่จะใช้กับผู้ใช้ไฟฟ้ารายใหญ่ในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม โดยภาครัฐจะจูงใจผู้ประกอบการที่สนใจเข้าร่วมมาตรการนี้ด้วยการให้ส่วนลดค่าไฟฟ้า